

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З КРЕДИТОРАМИ ПРИ ЛІКВІДАЦІЙНІЙ ПРОЦЕДУРІ ТА САНАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ-БАНКРУТІВ

Банкрутство – це процес, що включає в себе ряд судових процедур, визначених ст. 7 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (далі-Закону) в редакції чинній від 19 січня 2013 року, серед яких: розпорядження майном, мирова угода, санація (відновлення платоспроможності) боржника та ліквідаційна процедура. Кожна з даних процедур має ряд своїх особливостей, що необхідно відображати в обліку.

Вважаємо за необхідне розглянути проблеми, що виникають при переході від санації до ліквідаційної процедури підприємства-банкрута.

Основною метою при проведенні процедури банкрутства є задоволення вимог кредиторів та відновлення платоспроможності підприємства-боржника, тому починаючи з процедури розпорядження майном арбітражний керуючий проводить заходи, що стосуються виявлення активів та зменшення кредиторської заборгованості, відповідно до затверджених судом вимог кредиторів.

Процедура розпорядження майном включає в себе проведення інвентаризації та визнання вимог кредиторів, на основі чого реформуються статті активів та пасивів балансу.

Під санацією розуміється система заходів, що здійснюються під час провадження у справі про банкрутство з метою запобігання визнанню боржника банкрутом та його ліквідації, спрямована на оздоровлення фінансово-господарського становища боржника, а також задоволення в повному обсязі або частково вимог кредиторів шляхом реструктуризації підприємства, боргів і активів та/або зміни організаційно-правової та виробничої структури боржника.

Особливістю процедур розпорядження майном та санації є те, що господарська діяльність підприємства боржника не зупиняється, тому відповідно до цього, можуть виникати нові зобов'язання перед бюджетом, найманими працівниками та іншими кредиторами.

Рис. 1. Особливості судових процедур банкрутства, що впливають на ведення бухгалтерського обліку

Процедура санації боржника вважається завершеною із закінченням строку проведення або дострокового її припинення. В разі невідновлення платоспроможності боржника в процедурі розпорядження майном та санації, Господарським судом відкривається ліквідаційна процедура, про що приймається відповідна постанова.

Ліквідаційна процедура вважається вимушеним заходом, оскільки під ліквідацією розуміється продаж майна банкрута з метою здійснення заходів щодо задоволення в порядку Закону вимог кредиторів за умови припинення ним підприємницької діяльності.

Проаналізувавши відмінності зазначених процедур, ми дійшли висновку, що виникає питання правильності відображення вимог кредиторів в балансі підприємства-банкрута та невизнаної судом кредиторської заборгованості.

На нашу думку, доцільним є для кожної судової процедури виокремити так звані, «початковий» та «кінцевий» баланси. В процедурі розпорядження майном початковим балансом вважаємо такий, що існував до відкриття процедури банкрутства. Після проведення інвентаризації та операцій з майном, а також уточнення сум кредиторської заборгованості відповідно до рішення Господарського суду, формується «кінцевий» баланс в процедурі розпорядження майном. Аналогічною є і ситуація щодо обліку таких операцій в процедурі санації боржника.

Ліквідаційна процедура відрізняється від вище зазначених процедур, оскільки:

- господарська діяльність банкрута завершується закінченням технологічного циклу з виготовлення продукції у разі можливості її продажу за виключенням укладення та виконання договорів, що мають на меті захист майна банкрута або забезпечення його збереження (підтримання) у належному стані, договорів оренди майна, яке тимчасово не використовується, на період до його продажу в процедурі ліквідації тощо;
- строк виконання всіх грошових зобов'язань банкрута вважається таким, що настав;
- у банкрута не виникає жодних додаткових зобов'язань (у тому числі зі сплати податків і зборів (обов'язкових платежів)), крім витрат, безпосередньо пов'язаних із здійсненням ліквідаційної процедури.

Відповідно до ст. 38 Закону вимоги за зобов'язаннями боржника, визнаного банкрутом, що виникли під час проведення процедур банкрутства, можуть пред'являтися тільки в межах ліквідаційної процедури протягом двох місяців з дня офіційного оприлюднення повідомлення про визнання боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури. Зазначений строк є граничним і поновленню не підлягає. Кредитори, вимоги яких заявлені після закінчення строку, встановленого для їх подання, або не заявлені взагалі, не є конкурсними, а їх вимоги погашаються в шосту чергу в ліквідаційній процедурі.

Відповідно до вище зазначеного, пасив початкового ліквідаційного балансу включає в себе вимоги кредиторів, що були затверджені Господарським судом в процедурі розпорядження майном. Кредиторська заборгованість, що виникла в період процедур розпорядження майном та санації боржника, буде віднесена до уточненого реєстру вимог кредиторів, на підставі ухвали Господарського суду.

Протягом двомісячного терміну таку кредиторську заборгованість необхідно відображати на позабалансових рахунках. По закінченню даного терміну можливі два варіанти:

- якщо суд визнав такі вимоги, кредиторська заборгованість відображається на балансових рахунках;
- якщо суд не визнав такі вимоги, кредиторська заборгованість списується на фінансові результати боржника.

Після завершення розрахунків з кредиторами складається кінцевий ліквідаційний баланс, який може бути початковим балансом в разі припинення провадження у справі, у зв'язку з відновленням платоспроможності боржника, і останнім балансом боржника, в разі його ліквідації.